

3.2 Jazykové vzdělávání v základních a středních školách

3.2.1 Strategie školy

Podporou rozvoje vzdělávání v cizích jazycích vycházejícího z národních priorit se ve svých dokumentech zabývají tři čtvrtiny škol, které přijímají opatření směřující ke zvýšení kvality vzdělávání v cizích jazycích.

Možnosti navýšení týdenní hodinové dotace výuky cizích jazyků v učebních plánech využila téměř polovina ze sledovaných základních škol a 87 % středních škol. Ve všech druzích škol převažuje výuka anglického jazyka. V základním vzdělávání je nabídka výběru dalšího cizího jazyka povinná nejpozději od 8. ročníku. Německý jazyk je druhým nejčastěji vyučovaným jazykem, přesto v posledních 3 letech se počet základních škol, které ho vyučují, výrazně snížil (až na 16 %). Téměř 7 % základních, 19 % středních odborných škol a 40 % gymnázií zahrnuje nabídku certifikované zkoušky z cizího jazyka do školního vzdělávacího programu.

Ve středních školách je s ohledem na zajištění návaznosti zpravidla vyučován anglický i německý jazyk. Především v gymnáziích se vyučuje také francouzský a španělský jazyk, zvyšuje se počet škol, v nichž je realizována výuka ruského jazyka. Narůstající nabídka volitelných předmětů tak umožňuje uplatnění osobních preferencí žáků ve vzdělávání.

Součástí realizace kurikulární reformy je postupné zkvalitňování jak organizačních, personálních a materiálních předpokladů pro vzdělávání, tak i průběhu vzdělávání. Výchovné a vzdělávací strategie rozpracované ve školních vzdělávacích programech jsou postupně uplatňovány ve výuce.

Ve vlastním hodnocení se školy věnovaly personálním a materiálním podmínkám, s výjimkou klasifikace se málo zabývaly evaluací průběhu a výstupů vzdělávání. K hodnocení nejčastěji využívaly vlastní hodnoticí nástroje. Vnější nástroje (např. srovnávací testy nad rámec školy) byly uplatňovány podle finančních možností školy, komplexní analýza dosažených výsledků byla prováděna jen výjimečně.

Z dotazníkového šetření s žáky vyplynulo, že 16,7 % žáků maturitních ročníků středních odborných škol a 8,3 % žáků gymnázií nebylo informováno o požadavcích státní maturitní zkoušky v cizích jazycích.

Rozšiřující se trh práce v Evropské unii, stejně jako její politika v sociální, kulturní a vzdělávací oblasti, vyžaduje zvládnutí minimálně dvou cizích jazyků na takové úrovni, která občanům umožní aktivně se podílet a využívat možností, které jim život v Evropské unii nabízí. Podpora a rozvoj výuky cizích jazyků patří k prioritám škol. Nejvíce se to projevilo v navýšení počtu hodin prvního cizího jazyka a ve zkvalitnění materiální podpory výuky. Princip mnohojazyčnosti deklarovaný v koncepčních dokumentech je realizován v omezené míře.

Rizika přetrvávají v personálním zajištění výuky cizích jazyků. Nedostačující počet učitelů kvalifikovaných pro výuku anglického jazyka byl zjištěn v základních školách, a kromě gymnázií všeobecně i ve středních školách. Zlepšení personálních podmínek je běžně přijímaným opatřením ke zkvalitnění vzdělávání v cizích jazycích, školám se ho však z objektivních příčin nedařilo realizovat.

Zjištění z hospitační činnosti dokládají postupně se zkvalitňující průběh vzdělávání (formy, metody, nadstandardní aktivity, rozvoj osobnosti žáka, hodnocení).